

GERDA VAN WAGENINGEN

De dokter zegt het

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

‘De dokter rijdt op een ijzeren paard.’ Met een gezicht dat droop van de verontwaardiging en ook een beetje van ongeloof, spuugde Jannes op de grond. ‘Een man als de dokter zou verstandiger moeten zijn dan op zo’n raar ding rond te willen rijden.’

‘Een fiets, zal je bedoelen,’ zei vrouw Bravenboer, de welgedane en schrandere vrouw die de plaatselijke winkel van Sinkel dreef, terwijl haar man de ganse dag langs de dijken in de omgeving zwierf om petroleum te venten. ‘Er zijn tegenwoordig wel meer fietsen in de streek. Als je de kunst eenmaal machtig bent, schijn je je er snel en handig mee te kunnen verplaatsen.’

‘Hoe lang is de dokter nu al op het dorp? Toch meer dan vijfentwintig jaar, want dat jubileum hebben we vorige zomer gevierd. De man is dus al flink in de vijftig en dan behoort een mens niet langer zulke fratsen uit te halen.’

Een andere klant kwam de winkel binnen en viel meteen met de deur in huis. ‘Hebben jullie de dokter al gezien? Hij heeft de panden van zijn jas omhooggespeld zodat ze niet vies kunnen worden en, echt, dat is geen gezicht,’ lachte de jonge vrouw.

Het hele dorp sprak die dag over niets anders, maar dokter Andreas de Hooghe was er in de loop der jaren wel aan gewend geraakt dat de dorpingen graag schande spraken van alle nieuwigheden die op hun pad kwamen en dat waren er heel wat. Ze leefden nu eenmaal in een tijd waarin heel veel veranderde. Twee avonden lang had Andreas zodra het donker was en de meeste werkmensen al vroeg in de bedstee waren gekropen, hardnekkig geoefend om de kunst van het fietsen machtig te worden. Een flater slaan voor de nieuwsgierige ogen van de dorpingen wilde hij beslist niet. Dat een fiets een snel en gemakkelijk vervoermiddel was, stond voor hem wel vast. Zeker voor het afleggen van visites in en rond het dorp was het omslachtig om zijn trouwe knecht Willem de koets te laten inspannen. Zijn vrouw Maartje scheen zijn nieuwste choquerende bezigheid wel grappig te vinden en had zelfs al gezegd het ook eens te willen

proberen. Een collega van hem uit het naburige dorp had hem de aanschaf zonder meer afgeraden, omdat hij meende dat fietsen veel te vermoeiend was voor een man van middelbare leeftijd.

Nu was dokter De Hooghe op weg naar zijn stokoude moeder en wat zij ervan te zeggen zou hebben, maakte hem toch wel een tikje zenuwachtig.

Weduwe Maud de Hooghe bewoonde een mooi huis midden in het dorp. Enkele jaren nadat haar enige zoon Andreas met zijn vader de dorpspraktijk was gaan delen, had haar man steeds meer hinder gekregen van reumatische klachten, die vooral zijn handen en kniegewrichten aantastten. Tot zijn grote verdriet had De Hooghe sr. de praktijk al na vijf jaar geheel aan zijn zoon moeten overlaten en nog een paar jaar later was hij gestorven. Van verdriet en verveling, zo dachten de dorpelingen, omdat hij niemand meer kon helpen en zelf iemand was geworden die dag in dag uit met allerlei dingen geholpen moest worden. Ze waren de oude dokter zelfs nu, vijftien jaar na zijn dood, nog niet vergeten en ze herinnerden zich graag hoe de statige man gewoon was geweest hun tong te bekijken en hun pols

te voelen om een diagnose te stellen. Ze herinnerden zich nog goed zijn beste medicijn, 'vinum', waarvan later de geruchten de ronde deden dat het doodgewone wijn was die de boeren vertikten te drinken omdat ze liever jenever hadden. Zijn leven lang had de oude dokter heilig in zijn wondermiddel geloofd.

Andreas moest sterk aan zijn vader denken, toen hij voor het huis van zijn moeder afstapte. Hij deed zijn uiterste best geen aandacht te schenken aan het opgewonden gemompel van de mensen, die stuk voor stuk hun bezigheden staakten om zijn waaghalzerij met eigen ogen te aanschouwen. Een enkeling kwam nieuwsgierig dichterbij om het rare ding dat de dokter een fiets noemde, eens nader te bekijken. Andreas glimlachte en stak joviaal zijn hand op. Ze zouden er wel aan wenen, hield hij zichzelf voor, net zoals ze in het verleden gewend waren geraakt aan het spreekuur dat hij had ingesteld. Dat had hij meteen gedaan toen hij als afgestudeerd arts naar zijn geboortedorp was teruggekeerd. Ze waren er ook aan gewend geraakt dat patiënten zich soms uit moesten kleden bij de dokter, omdat deze een lichamelijk onderzoek noodzakelijk vond, en hij herinnerde zich nog

als de dag van gisteren hoe de mensen daar ontzet schande van hadden gesproken.

‘Nee maar, Andreas,’ lachte zijn moeder nadat hij haar met een kus had begroet. ‘Ik zag je aankomen en ik kan je wel zeggen dat het weer de nodige opschudding zal geven.’

‘Zeker, mama,’ antwoordde hij allerminst schuld bewust, ‘maar u zult eens zien hoe snel fietsen ingeburgerd zullen raken, zelfs hier.’

‘Nu ja, met mooi weer lijkt het me een oplossing,’ knikte de oude vrouw. ‘Maar als het regent en de wegen glad zijn, dan moest je maar liever net als altijd met Willem op stap gaan. Je koetsier wordt door het hele dorp “Willem van de dokter” genoemd en als jij binnen bent, raadplegen de meiden hem alsof hij net zo veel van ziekten weet als jij.’

‘Helaas wel,’ grinnikte de dokter opgewekt. ‘Sommige mensen vinden dat ze me niet voor kleinigheden mogen lastigvallen, maar Willem is een verstandige jongeman en hij zegt vaak eerlijk dat hij het niet weet en dat ze het mij maar moeten vragen. Als hij twijfels heeft, zegt hij tegen mij dat hij zich ongerust maakt over die of die en dan weet ik al genoeg. Willem heeft nog nooit domme dingen gedaan en is bovendien erg handig in huis. Ik ben nog ie-

dere dag blij met hem.' Zijn koetsier werkte nu drie jaar voor hem en was onlangs twintig jaar geworden.

Mevrouw De Hooghe schonk koffie in voor haar zoon, want zoals haar man in wijn had geloofd, zo deed haar zoon dat in koffie en hij dronk het dan ook de hele dag door. Toen hij zat, vond ze dat ze hem toch moest waarschuwen over zijn uiterlijk. 'Weet je dat je er echt niet uitziet met die opgespelde jaspanden?' Een hoge hoed en een deftige pandjesjas behoorden sinds jaar en dag bij de voorname verschijning van een dokter, net als bij die van de andere notabelen. Doch tegenwoordig zag men mannen wel vaker in een nieuwerwets kostuum lopen, zeker in de stad. 'Je moet er toch eens over nadenken of het niet verstandiger zou zijn een gewoon kostuum te gaan dragen, Andreas.'

'Dat zei Maartje ook al, mama.' Even frons-te de dokter zijn wenkbrauwen. Zou een dokter wel voldoende indruk maken zonder de gebruikelijke deftigheid?

'André schreef me laatst dat bijna alle jonge doktoren in de stad een smetteloos witte doktersjas zijn gaan dragen tijdens het spreekuur, om vooral een propere indruk te maken. Zo'n

jas kan heel goed gewassen worden. Het zou misschien een goed idee zijn, jongen, die gewoonte van je zoon over te nemen.'

Elke man van in de vijftig accepteerde dat 'jongen' alleen van zijn moeder, maar lief vond Andreas het wel klinken. Plotseling glimlachte de dokter naar de grijsharige vrouw die inmiddels tegenover hem was komen zitten. 'Ik kwam juist omdat ik nieuws heb over André, mama.'

'Is hij eindelijk verloofd?' wilde de oude dame wat al te gretig weten, want op haar oude dag zou niets haar gelukkiger kunnen maken dan de komst van haar eerste achterkleinkind.

'Nee, mama, daar is ons niets van bekend. Nee, ik heb hem een poosje geleden gevraagd of hij er na zijn jaar in het ziekenhuis voor zou voelen de praktijk met me te delen, net als ik dat jaren geleden heb gedaan met papa.'

In plaats van met vreugde reageerde zijn moeder onverwacht geschrokken. 'Je bent toch niet ziek, Andreas?'

Hij had er niet eens bij stilgestaan dat ze dat mogelijk zou kunnen denken. 'Welnee, ik ben kerngezond. Maar Maartje mist de jongen erg, nu Sophietje is getrouwd.'

'Ja,' knikte zijn moeder. 'Dat is met mij al

niet anders.'

Sophie de Hooghe, Andreas' dochter, was vorig jaar met een dominee getrouwd die beroepen was in Zeeland. Maartje miste haar dochter nog iedere dag. Van een zwangerschap van Sophietje hadden ze echter tot op heden niets mogen vernemen.

Andreas junior was inmiddels afgestudeerd als arts. Momenteel werkte hij voor een jaar in een groot stadsziekenhuis om ervaring op te doen, vooral in de chirurgie. Op het platteland waren ziekenhuizen nog steeds dun gezaaid en de Hoekse Waard, waar de familie De Hooghe woonde, had in het geheel geen ziekenhuis. Als het echt niet anders kon, moesten de zieken naar de grote stad, maar voor de rest moesten de dokters in die streek het zelf zien te klaren. Dokter De Hooghe en zijn vrouw hadden nog een derde kindje gehad, maar dat was enkele weken na de geboorte volkomen onverwacht gestorven. Daar had het echtpaar veel verdriet van gehad.

'Is de jongen op je aanbod ingegaan?' vroeg de oude vrouw ademloos.

De dokter glimlachte en ontspande zich weer. 'Gelukkig wel, mama. Ik kan niet anders zeggen dan dat Maartje en ik daar erg ge-

lukkig mee zijn. De praktijk heeft zich de laatste jaren uitgebreid en het vele werk dat dag en nacht doorgaat, valt me soms zwaar. Vergeet niet dat veel bevallingen 's nachts plaatsvinden en nu ik niet langer in de kracht van mijn leven ben, breekt me dat soms op, zeker als er een drukke dag op zo'n doorwaakte nacht volgt.'

'Binnenkort krijgen we toch een wijkzuster?'

'Dat klopt, we kunnen zuster Haverkamp over een week of twee verwachten. Ze gaat de zieken wassen en verzorgen, helpt waar nodig met aankleden en geeft de mensen die belast zijn met de verzorging, goede raad.'

'Soms moet ook ik aan nieuwigheden wennen, Andreas, maar ze zijn lang niet allemaal slecht. Van de telefoon beleef ik inmiddels veel plezier en de komst van een wijkzuster lijkt me ook een waardevolle ontwikkeling.'

'Dat denk ik ook, ja.' De dokter zocht in zijn zakken naar zijn pijp en begon deze te stoppen.

'Wanneer komt André?'

'Begin september, mama. Maartje telt de dagen af.'

Plotseling kreeg de oude vrouw tranen in